

بنام کردستان بزرگ

Under Name of Great Kurdistan

دوستان عیب کنندم که چرا دل به تودادم!
باید اول به توگفتن که چنین خوب چرایی؟

کتاب کرد و کردستان

نویسنده : واسیلی نیکیتین

قونسول روسیه در ارومیه

1915 - 1918

عضوانجمن آسیایی وانجمن نژاد شناسی پاریس

عضو دایمی موسسه بین المللی مردمشناسی و

عضو وابسته آکادمی سیاسی - بین المللی.

مترجم : محمد قاضی

1363

گودآورنده
سرهنگ چیا

فصل دهم

نهضت ملی کرد

د. مسئله کرد در جریان جنگ دوم جهانی (1940 - 1945) و پس از آن.

اگر در فردای نخستین جنگ بزرگ جهانی اصول ویلسونی نتوانست نقشی به سود
منافع ملی کردان بازی کند برخورد بین المللی به هنگام و پس از پایان جنگ دوم

جهانی نیز بیش از آن مساعد به حالشان نشد.

در سال 1943 شورش تازه ای در بارزان در گرفت که آنرا برادر شیخ احمد، به نام ملا مصطفی، با معاونت شیخ لطیف رهبری می کرد. بغداد کوشید تا بدون هیچگونه توافق واقعی شورشیان را با ناز و نوازش آرام کند. در سال 1945، به هنگام کنفرانس متشکل در سازمان ملل متفق در سانفرانسیسکو، یک هیات کرد با نامه ای و یادداشتی و نقشه ای که ادعاهای ملی کردن دایره به تشکیل یک کردستان آزاد و مستقل در آن مشخص شده بود اقامهء دعوا کرد. ادعای اینکه بدون حل مسئلهء کرد صلح ممکن نیست در خاورمیانه تامین بشود جملهء بیهوده ای نبود که در آن سند قید شده بود. در ماه اوت 1945 دوباره خون در بارزان براه افتاد. ملا مصطفی که با افتادن به تنگنا در خطر تسلیم قرار گرفته بود به ایران گریخت و به مهاباد آمد. در ماه نوامبر یک کنگرهء کرد در باکو تشکیل جلسه داد. در ترکیه کردها به جنب و جوش در آمدند. با استفاده از حوادثی که در آذربایجان روی داد در 13 ژانویهء 1946 یک جمهوری کرد در مهاباد به ریاست قاضی محمد اعلام وجود کرد، لیکن عمر آن چندان دوام نداشت. در ماه سپتامبر، آذربایجان بار دیگر به تصرف دولت در آمد و جمهوری مهاباد به بهای سرکوبیهای بیرحمانه منحل گردید: (رجوع شود به جمهوری کرد مهاباد، مقالهء آرشی روزولت (روزنامه) منتشر در میدل ایست جورنال، 1947).

در این زمان دو گرایش در روسای کرد دیده می شود: " جوانان " فکر می کنند که می توانند به حمایت روسها متکی باشند، و معمربین از هر گونه فکر همکاری با شوروی نفرت دارند (روزنامهء لوموند، مورخ 8 ماه مه 1946). در بارهء این دوران می توان اطلاعاتی از نوشته های پ. روندو، که طبق معمول عینی و صریحند، به دست آورد: برنامهء قاضی محمد، جمعیت جوانان کردستان در ایران، اساسنامهء کمونیستی منتشر در عراق (مجلهء در سرزمین اسلام، سه ماههء دوم سال 1946).

خالی از فایده نیست که اشاره ای هم به نامهء آقای فیلیپس پرایس Philips Pric

نمایندهء محافظه کار پارلمان انگلیس نوشته شده است، نامه ای که از سیاست شوروی ستایش می کند! به عقیدهء او تنها ایشان با بررسی و پرداختن به مسئلهء کرد از دید اقتصادی و از طریق مبارزه با فقر و مسکنت عشایر راه حلی برای آن یافته

ها است که خود نیز از زمان شورشهای فئودالی سابق باین طرف تحول یافته اند. آنان اکنون ادعاهای ملی خود را برمبنای اصولی مطرح میکنند که رسماً اعلام شده است؛ به طوریکه نادیده گرفتن یا رد کردن آن ادعاها در حال حاضر بسیار مشکلتر از گذشته است، **مضافاً** بر اینکه مسئلهء کرد از تایید و تسجیل بین المللی، ولو به طور نظری و فرعی، برخوردار شده است. بنابراین مسئله ای است که مطرح است و بجز حل درست و عادلانه راه چاره ای ندارد.

تنها یک دیگر گونی سیاسی در جهت همکاری امکان بیرون آمدن از این بن بست را به دست خواهد داد. حرکت لازم برای این کار هم از سوی دولتهای مربوطه آغاز بشود، و در عین حال، روسای کرد نیز باید حسن نیت و اعتماد از خود نشان بدهند. برای این درد (که نوع آن بیگمان بر حسب هر مملکتی فرق می کند) هر چه دیرتر داروی موثری بیاورند بیشتر به دسیسه ها و توطئه ها میدان خواهند داد.... توضیح: ((رجوع شود به مقاله خود من راجع به کردان، مندرج در جلد چهارم فرهنگ سیاسی، منتشر شده به وسیله آکادمی دیپلماتیک بین المللی پاریس.)) مولف

... قابل توجه!؛ جدولی که در زیر میآید از یکی از آثار تحقیقی ویلچفسکی (1845) اقتباس شده است و نشان دهنده سیر چاپ و نشر آثار کردی نقاط دیگر از اتحاد شوروی از 1913 تا 1934 است.

شماره	تاریخ	۱۹۳۳	۱۹۳۳	۱۹۳۲	۱۹۳۱	۱۹۳۰	۱۹۲۹	۱۹۲۸	۱۹۲۷	۱۹۲۶	۱۹۲۵	۱۹۲۴	۱۹۲۳	۱۹۲۲	۱۹۲۱	۱۹۲۰	۱۹۱۹	۱۹۱۸	۱۹۱۷	۱۹۱۶	۱۹۱۵	تشریحات غیرادواری	تشریحات ادواری
۱-۳	۱	۱۲	۱۱	۶	۸	۷	۷	۵	۱۵	۹	۳	۲	۱	۳	۳	۵	۱	-	-	-	-	-	-
۱۲	-	-	-	۱	۱	-	-	-	-	۱	۳	۲	۲	۱	۴	۲	۲	۱	۲	۱	۱	۱	۱

نشریات غیرادواری شامل تقسیمات ذیل بوده است: آثار علمی و اجتماعی و ادبی ۴۱ جلد؛ آثار تاریخی ۲۲ جلد؛ قانونها و آیین نامهها ۱۴ جلد؛ آثار مذهبی ۱۳ جلد؛ زبان شناسی و دستور ۱۱ جلد؛ آثار نظامی ۲ جلد.

نشریات غیر ادواری شامل تقسیمات ذیل بوده است: آثار علمی و اجتماعی و ادبی 41 جلد؛ آثار تاریخی 22 جلد؛ قانونها و آیین نامه ها 14 جلد؛ آثار مذهبی 13 جلد؛ زبان شناسی و دستور 11 جلد؛ آثار نظامی 2 جلد.

من پس از آنکه کوشیدم در کتاب خود فکر درستی از کردان و کردستان با استفاده

از برگشت به گذشته و به تاریخشان بدست بدهم در تردیدم از اینکه به شرح احوالات ایشان در زمان حال بپردازم، چون ممکن است هنوز بر بسیاری از جزئیات امر دست نیافته باشم.

به موجب بعضی اطلاعات، به نظر میرسد که: **در ترکیه!، یعنی آنجا که کردها هنوز به عنوان یک اقلیت ملی شناخته نشده اند و حتی این نام نژادی "کرد" همچنان منسوخ و مردود است،** وضع مادی و رفاهی کردان رو به بهبود و پیشرفت می رود، بی آنکه دولت در سیاست سلب ملیت از ایشان از طریق ادغام کردنشان در ترکها پیشرفتی حاصل کرده باشد، و توده های کرد همچنان به زبان مادری و به آداب و رسوم ملی خویش پای بندند. جوانان دانشجوی کرد در خارج از ایالت زادگاه خویش انجمنها و جمعیتهای فرهنگی تشکیل میدهند که در آنکارا و استانبول به فعالیت مشغولند و برخورد با مقالات انتقادی از شیوه اداری "ولایات شرقی" در مطبوعات ترکی کم نیست. . . . ادامه دارد

Chia.rabii@yahoo.com

2010-06-18

مالمو سوئید.